

חוות דעת בוטנית לשימור מתחם תע"ש השרון

פרופ. אבי שמידע – האוניברסיטה העברית

19.2.2013

מתחם תע"ש בשרון הוא השטח היחידי הגדול שנשאר לפליטה מהאקוסיסטמה של מישור החוף במרחב של דרום השרון אשר חובק מחד את בתי הגידול המיוחדים בעולם (!!!) ומאידך מאכלס עשרות צמחים אקסקלוסיביים לאזור מישור החוף, מינים אנדמיים למישור החוף ומינים אדומים בסכנת הכחדה.

על פי סקר מפורט שערך רון פרומקין, ואשר ליויתי את הגדרת הצמחים בו וקראתי אותו בעיון, גדלים בשטח תע"ש 373 מיני צמחים, 88 מהם הם צמחים אקסקלוסיביים, 27 הם צמחים מוגנים על פי חוק, 14 מהם צמחים אדומים בסכנה ו-20 מיני צמחים הם אנדמיים לישראל.

הנני ממליץ בכל לב ושכל לשמר את מתחם תע"ש ולהפוך אותו לפארק טבע מרכזי במרחב דרום השרון שיאכלס את הנופים, את בתי הגידול ואת הצמחיה המיוחדת של האזור. לצערי, אין כיום שמורה או שטח פתוח באזור זה הממלא תפקיד זה או יכול היה למלא את התפקיד בעתיד. שטח כזה עשוי לשמש ריאה ירוקה ואתר טבע, טיול וחינוך עבור הערים שמסביבו שאוכלוסייתן הולכת וגדלה וכבר כיום חיים בכולן יחד מאות אלפי תושבים.

מתחם תע"ש מייצג היטב את האקוסיסטמות של השרון ומישור החוף, שהן יחידות במין לא רק בישראל אלא גם במזרח-התיכון ובעולם כולו. בתי-הגידול של החמרה, הכורכר והמעברים ביניהם יצרו במשך האבולוציה קבוצת צמחים מיוחדת האקסקלוסיבית לאקוסיסטמה זו. המגע הביוגיאוגרפי של ביוטה מדברית, ביוטה פסמופילית (שוחרת חולות) וביוטה ים-תיכונית מאז תקופת הפליוקן יצרה מעבדה אבולוציונית יחודית. כתוצאה מכך אין זה מקרה שרוב המינים האנדמיים לישראל גדלים רק במישור החוף.

על נושאים אלה עבדתי במשך יותר מארבעים שנה ותיעדתי את תוצאות המחקר במאמרים וספרים. דעתי בעד שמירת מתחם תע"ש כאתר מועדף לשימור ראשון במעלה בישראל, איננה גחמה של "רגשות ירוקים" אלא נובעת מהבנת ערכו האקולוגי הרב ומהשוואתו לאזורים אחרים בישראל בהיבט של המגוון הביולוגי המצוי בו. חשיבותם של שטחים בשרון כמוקדי עדיפות לשימור מהבחינה הבוטנית מתוארת ומוסברת בפרק הסכום של "הספר האדום של צמחי ישראל (2011) וכל הנוגעים בדבר מוזמנים לעיין שם.

לאור כל האמור לעיל, אני קורא לביטול תוכנית מש 1, שמתעלמת ולא מתחשבת בנתונים שהוצגו, לשימור על מתחם התוכנית כשטח ציבורי ירוק, להפוך אותו לפארק מטרופוליני רחב ידיים, לקיים סקר

השפעה על הסביבה רחב ומקיף ביחס לכל שטח התוכנית, ואני מקווה שלאחר שיקול דעת נוסף זו תהיה גם עמדתו של המשרד להגנת הסביבה.

פרופ. אבי שמידע

Center for Rationality and Department of Evolution, Ecology and Behavior
Givat Ram Campus Hebrew University of Jerusalem Jerusalem 91904, Israel